

UNIUNEA EUROPEANĂ

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

ACTIVITATEA A4 SERVICII PSIHO-SOCIALE DE SPRIJIN

A4.1. DEZVOLTARE ABILITĂȚI EMOȚIONALE, CONSILIERE SOCIALĂ, SUPTOR EMOȚIONAL/PSIHOLOGIC, CONSILIERE VOCAȚIONALĂ

PROBLEME EMOȚIONALE LA COPII CU PĂRINȚI PLECAȚI LA MUNCĂ, ÎN STRĂINĂȚATE

STUDIUL DE CAZ

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

NEGLIJAREA EMOȚIONALĂ

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN ÎN CADRUL PROGRAMULUI OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- Din păcate, România ultimelor două decenii se confruntă cu un val de plecări ale părinților (și, ca atare, de un val de neglijare!).
- Părinții (familia) nu au doar rolul de a asigura împlinirea nevoilor materiale (adăpost, hrană etc) ale copiilor, ci și a nevoilor lor emoționale.
- Copilul percepe altfel timpul (comparativ cu adultul) astfel încât, pentru el, o absență mai lungă a părintelui echivalează cu un abandon.
- Ființă vulnerabilă și dependentă, acestui copil îi vor lipsi securitatea și echilibrul necesare unei dezvoltări emoționale armonioase.
- Cel mai probabil, el va declanșa tulburări emoționale, care se vor repercuta inevitabil și asupra performanțelor școlare.

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

NEGLIJAREA EMOȚIONALĂ

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN ÎN PROIECTUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

“Atunci când este nevoit să rămână acasă fără părinți, pentru că aceștia lucrează în altă țară, un copil se simte abandonat, oricât de matur încearcă să înțeleagă situația. Mai mult, sentimentul de vină, că mama a plecat pentru a-i trimite lui bani, este copleșitor. Acestea sunt vulnerabilități emoționale majore, cu care psihologii noștri lucrează în centrele Salvați Copiii”,

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

GOVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

NEGLIJAREA EMOȚIONALĂ

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN ÎN CADRUL PROGRAMULUI OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- Ce tipuri de probleme pot apărea?
- **Depresia**
- **Anxietatea**
- **Tulburarea reactivă de atașament** (dacă neglijarea copilului s-a petrecut de când era încă mic)

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

NEGLIJAREA EMOȚIONALĂ ȘI EFECȚELE EI

- DEPRESIA la copilul cu părinții aflați la muncă, în străinătate
- Particularitățile neurodezvoltării la copil și adolescent influențează și modifică aspectul clinic al acestor manifestări
- - exprimarea depresiei la copil ia forma iritabilității și nemulțumirii, a tristeții, cu scăderea performanțelor școlare, a autoînvinovățirii și dorinței de moarte, cu frecvente gesturi suicidare (la adolescent)
- – suicidul a devenit a patra cauză de deces la copiii între 10 – 15 ani și a treia cauză la adolescent, în ultimii ani!

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

NEGLIJAREA EMOȚIONALĂ ȘI EFECTELE EI

- Simptome de avut în vedere!
  - - iritabilitatea
  - - scăderea în greutate sau modificarea aspectului
  - - insomnie sau hipersomnie
  - - agitație psihomotorie sau lentoare
  - - pierderea energiei
  - - sentimente de vinovăție
- Primele două simptome sunt considerate criterii importante la copil și ele pot să nu apară la adult.

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

NEGLIJAREA EMOȚIONALĂ ȘI EFECTELE EI

• DEPRESIA LA ȘCOLAR

- - Inițial apar simptome psihosomatice – cefalee, dureri abdominale sau tulburări vegetative însoțite de anxietate
- - scade puterea de concentrare, copilul pare fără chef
- - scad performanțele școlare și poate apărea refuzul școlar
- - copilul este iritabil, fără chef de joacă, îi repede pe ceilalți
- - manifestă incapacitatea de a se descurca în situații frustrante – se retrage într-un colț, plânge neputincios sau dimpotrivă, devine violent, țipă, lovește sau vorbește urât.
- - copiii nu folosesc termenul *trist* sau *deprimat*, ei afirmă că *nu au chef* sau *se plictisesc*
- - aspectul e modificat – par amărâți, nefericiți, lipsiți de vioiciune

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

NEGLIJAREA EMOȚIONALĂ ȘI EFECTELE EI

- **DEPRESIA LA ȘCOLAR**

- Copiii liniștiți, tăcuți, introvertiți, cu **dificultăți de adaptare la situații noi**, par a fi mai predispuși emoțional la stări depresive atunci când apar schimbări majore în viața lor.
- Au fost observate **distorsiuni cognitive** (Beck) a căror cauză este cel mai probabil împrumutul din mediul familial *copilul care a învățat să observe numai informațiile negative va ajunge să aibe o viziune negativă despre el însuși, viitor și viață în general.*
- **Mecanisme negative de atribuire**, copiii tinzând să atribuie vinovăția unor cauze interne.

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

NEGLIJAREA EMOȚIONALĂ ȘI EFECTELE EI

Acești copii manifestă:

- Flexibilitate mai scăzută în găsirea soluțiilor
- Anticiparea doar a consecințelor negative
- Centrați pe propria problemă, incapabili de a vedea lucrurile din alt unghi
- Sentimentul de neputință, senzația că nu sunt buni de nimic
- Imagine de sine proastă

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

OBIECTIVE DE CONSILIERE

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- Obiectivele unei intervenții psihologice (psihopedagogice) la un copil depresiv sunt
  - - atragerea atenției asupra distorsiunilor cognitive
  - - a mecanismelor de atribuire a vinovăției
  - - **ameliorarea imaginii de sine**
  - - diminuarea autoînvinovățirii

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

OBIECTIVE DE CONSILIERE

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- - creșterea abilităților de rezolvare a problemelor (acest lucru se poate realiza și prin *joc de rol*)
- - creșterea competenței școlare și sociale
- - dobândirea unui sens în activitățile sociale și școlare
- - creșterea REZILIENȚEI

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

ProAcces
PROIECTAREA ȘCOLARĂ

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

OBIECTIVE DE CONSILIERE

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

Creșterea rezilienței

Reziliența este abilitatea de a face față unei situații dificile și de a reveni la starea emoțională inițială, simțindu-te la fel de bine ca înainte ca evenimentul negativ să aibă loc.

Este, de asemenea, capacitatea de a te adapta la contexte dificile pe care nu le poți schimba, menținând o stare emoțională pozitivă. Când ești rezilient, percepi situațiile dificile ca un context de învățare din care ieși mai puternic.

Reziliența este mai mult decât capacitatea de a face față unei experiențe dificile. Când ești rezilient ești mai bine pregătit să cauți noi oportunități, să îți asumi riscuri rezonabile pentru a-ți atinge scopurile. Asumarea de riscuri poate duce uneori la eșecuri, dar, în același timp, creează oportunități pentru obține succes și, în acest fel, **pentru a îmbunătăți imaginea de sine.**

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

OBIECTIVE DE CONSILIERE

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- Copilul cu părinții plecați la muncă în străinătate are nevoie de o astfel de abilitate care îl ajută să se repleze în față provocărilor generate de plecarea părintelui/părinților la muncă în străinătate.
- Capacitatea de a fi rezilient devine motorul stimei de sine pentru această categorie de copii deoarece îi ajută să aibă încredere în forțele proprii.
- Reziliența se formează pe fondul unei relații pozitive dintre adulți și copii. În același timp, pentru un copil este important orice adult de referință cu care el se identifică (persoane adulte în grija cărora rămân, bunici, unchi, profesori) și care îi poate servi drept mentor.
- De asemenea, prietenii și colegii reprezintă pentru el resurse importante atunci când se confruntă cu situații dificile

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

OBIECTIVE DE CONSILIERE

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- **Componentele rezilienței**
- **Respectul față de sine** este o componentă importantă a rezilienței. Acesta se formează în momentul în care adulții ce îl educă stabilesc o serie de standarde pentru comportamentul copilului, standarde pe care copilul le atinge.
- Dacă un copil se respectă pe sine, va considera că este o persoană importantă care trebuie tratată cu respect și de către ceilalți. O astfel de convingere îl va proteja de situații și comportamente de risc. El va fi mai puțin vulnerabil în fața situațiilor dificile.

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

OBIECTIVE DE CONSILIERE

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- **Empatia și respectul față de alții, generozitatea, onestitatea și cooperarea** sunt de asemenea legate de reziliență. Astfel de valori presupun manifestarea de grijă față de cei care au nevoie de sprijin, o atitudine deschisă și prietenoasă față de ceilalți.
- Dacă un copil reușește să exprime astfel de atitudini și comportamente este foarte posibil să primească reacții pozitive de la cei din jur, ceea ce îl face să aibă o părere bună despre sine. Astfel de valori se construiesc doar pe baza unei relații puternice și afectuoase cu copilul.
- **Sfat** – pe cât posibil, încercați să modelați și caracterul prin oferirea unui set de atitudini-valori.

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

OBIECTIVE DE CONSILIERE

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- **Abilitățile sociale** reprezintă o altă componentă importantă pentru dezvoltarea rezilienței. Concret, este vorba de abilitatea copilului de a-și face prieteni și de a menține relațiile de prietenie, de a rezolva un conflict, de a coopera și de a lucra în echipă.
- Astfel de abilități îl ajută să aibă relații bune la școală, să se implice în activități sportive sau în diferite grupuri, să aibe preocupări variate care să contribuie la starea lui de bine.

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

OBIECTIVE DE CONSILIERE

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- Reziliența presupune o **gândire realistă, rațională și optimistă** în sensul că este centrată spre găsirea unor soluții care să permită depășirea unor dificultăți, chiar dacă lucrurile merg mai puțin bine.
- Când copilul este supărat, îl poți ajuta punând lucrurile într-o perspectivă realistă, de exemplu întrebându-l: "contează chiar atât de mult ce s-a întâmplat, chiar merită să te superi pentru asta? Pe o scală de la 1 la 10, cât de rău este în realitate?".
- Simțul umorului, de asemenea te poate ajuta să ai o perspectivă realistă și să rămâi calm. Dacă copilul este dur cu sine însuși ("mi-e frică să vorbesc în public"), îi poți face o sugestie mai puțin categorică ("vorbitul în public nu este activitatea ta preferată, dar o să te descurci").

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

OBIECTIVE DE CONSILIERE

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- **Încrederea în sine, sentimentul că ești capabil** și pregătit să duci lucrurile la bun sfârșit face parte, de asemenea, din conceptul de reziliență. Pentru aceasta sunt importante deprinderile de a stabili scopuri, de a planifica, de a fi organizat și disciplinat.
- Ca persoană ce oferă suport, poți ajuta copilul să-și dezvolte aceste abilități lucrând împreună pentru identificarea punctelor sale tari, dar și a limitărilor lui. Apoi îl poți încuraja să își stabilească scopuri pentru care să își folosească atu-urile, concentrându-se pe acele aspecte la care este bun.
- De exemplu, dacă copilul este talentat la muzică, îl poți încuraja să se înscrie în corul școlii sau să își facă o formație. Dacă are relații bune cu copii mai mici, ar putea să devină babysitter sau să antreneze o echipă de copii.

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

UNIUNEA EUROPEANĂ

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL CAPITAL UMAN 2014-2020

- Bibliografie selectivă
- American Psychiatric Association, DSM IV TR, (2000), Washington D.C.
- Dobrescu, Iuliana (coord.), 2011, Manual de psihiatrie a copilului și adolescentului
- <https://copiisinguriacasa.ro/pentru-specialisti/interventie-psihologica/cum-putem-ajuta-copiii-sa-faca-fata-situatiilor-dificile-rezilienta/>

SOCIETATEA NAȚIONALĂ SPIRU HARET
PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

INSPECTORATUL ȘCOLAR
AL JUDEȚULUI GIURGIU

